

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Resultaat extern onderzoek project Klaar voor de Start

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Het resultaat van het ingestelde onderzoek en de beleidsaanbevelingen naar Klaar voor de Start verwoord in het 'Evaluatieonderzoek van het project 'Klaar voor de Start' van bureau RadarAdvies uit Amsterdam voor kennisgeving aan te nemen;
2. Het college van burgemeester en wethouders opdracht te geven de beleidsaanbevelingen en conclusies uit het 'Evaluatieonderzoek van het project Klaar voor de Start' en alternatieve scenario's t.b.v. de doelgroep uit te werken en ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad;
3. De structurele financiële effecten van Klaar voor de Start mee te nemen in de Perspectiefnota 2021.

Aanleiding

Op 25 april 2019 heeft u ingestemd met de start van het project 'Klaar voor de Start' uit het masterplan Wijchen Werkt. De opdracht was om aan het einde van de raadsperiode 25% daling te realiseren van het bijstandsvolume en daarmee een besparing op de bijstandslasten. Dit project draagt bij aan het verhogen van de duurzame uitstroom uit het uitkeringenbestand. Gestart is met de doelgroep statushouders. Bij besluit van de raad is een onafhankelijk onderzoek ingesteld naar Klaar voor de Start. Bureau RadarAdvies uit Amsterdam heeft de opdracht gegund gekregen. Het resultaat van dit onderzoek en het vervolg van het project Klaar voor de Start leiden tot dit advies.

Samengevat merken de onderzoekers van Bureau RadarAdvies uit Amsterdam het volgende op:

- De algemene conclusie van de evaluatie is dat het pilotproject positieve resultaten heeft gegenereerd ten aanzien van de uitstroom van inburgeraars naar werk en/of scholing en dat door de nieuwe aanpak de gemiddelde scholingsduur is verkort met minder uitval.
- Het project is in een hoog tempo ontwikkeld waarbij de inhoudelijke betrokkenheid van interne en externe partners niet optimaal is geweest.
- De aanpak sorteert voor op de komende invoering van de Wet inburgering waarbij integraliteit, regie van de gemeente en uitstroom naar werk belangrijke pijlers zijn.
- De kosten voor het project zijn mede als gevolg van de huisvestings- en beheerskosten relatief hoog. Dit vraagt om een heroriëntatie op de huisvestingssituatie.
- Aanbevelingen liggen op het terrein van het bestendigen van de aanpak en het optimaliseren van de bedrijfsvoering van de aanpak. Verder wordt aanbevolen meer te investeren in samenwerking met lokale en regionale partners.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
25-06-2020	Z/18/021058 Evaluatie Klaar voor de Start Besluit: 1. De Evaluatie van Klaar voor de Start Wijchen augustus 2019 - april 2020 ter kennisgeving aan te nemen. 2. Het college opdracht te geven om een onderzoek uit te laten voeren naar de resultaten van het project Klaar voor de Start door een onafhankelijk extern bureau.

Gewenst resultaat

Vanaf 1 augustus 2021 loopt het huidige project Klaar voor de Start ten einde. Klaar voor de Start krijgt een structureel karakter waarbij de beleidsaanbevelingen van RadarAdvies leidend zijn.

Separaat bieden wij u de notitie 'uitgangspunten nieuwe Wet Inburgering' aan. Op basis van deze uitgangspunten is vanaf 1 januari 2022 de nieuwe Wet Inburgering qua uitvoering onder gebracht in Klaar voor de Start.

Argumenten**1.1** *Volgens de verwachtingen zijn uitstroomresultaten behaald*

Het project Klaar voor de Start leidt tot daadwerkelijke uitstroom van kandidaten uit de bijstand. Voorafgaand aan de start hebben wij aangegeven naar verwachting de eerste uitstroom na 1,5 jaar te realiseren. Concreet betekent dit dat onze kandidaten na 1,5 jaar hun inburgering hebben behaald en werkfit zijn gemaakt. Uit het onderzoek is gebleken dat in de periode augustus 2019-december 2020 acht kandidaten – ondanks de coronamaatregelen - zijn uitgestroomd uit de bijstand naar werk of vervolgonderwijs. De totaalaanpak van Klaar voor de Start in de niet loonvormende keten (mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt) draagt bij aan het maatschappelijk rendement en het voorkomt onnodige toekomstige kosten binnen de sociale kolom.

1.2 *Klaar voor de start sluit aan op doelstelling van de nieuwe Wet Inburgering*

De nieuwe Wet Inburgering (ingang 1 januari 2022) was geen doel op zich bij de uitwerking van het project Klaar voor de start, maar is wel een tijd en geld besparende bijkomstigheid. Doordat we met de statushouders als groep zijn begonnen hebben we vooruitlopend op de nieuwe Wet Inburgering een 'anticiperende houding' gehad. In een separaat voorstel gaan wij in op de 'notitie uitgangspunten nieuwe Wet Inburgering'. In deze notitie hebben we de vele overeenkomsten tussen Klaar voor de Start en de nieuwe Wet Inburgering inzichtelijk gemaakt.

RadarAdvies geeft bovendien aan dat met het project Klaar voor de Start n de gemeenten Wijchen en Druten een route ontwikkeld hebben waarbij nieuwkomers binnen maximaal 3 jaar de Nederlandse taal kunnen beheersen. Tevens is de oriëntatie sterk gericht op het verwerven van (vrijwilligers) werk. De beleidsaanbevelingen uit het evaluatierapport en de uitgangspunten nieuwe Wet Inburgering werken we uit. Voor de behandeling van de Perspectiefnota 2021 leggen we de uitwerking ter besluitvorming aan u voor.

1.3 Met Klaar voor de Start hebben we een gedegen instrument in de niet loonvormende keten

Uit bestandsanalyses van enkele jaren geleden blijkt dat de groep mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt sterk groeide. Vooral de leeftijd van de bijstandsgerechtigden en de periode van bijstandsafhankelijkheid lopen sterk op. Deze groep mensen - de zogenaamde niet loonvormende keten - is niet geschikt voor arbeidsbemiddeling bij het WerkBedrijf.

De inzet van de onlangs in dienst genomen participatiecoaches is nuttig om onze bijstandsklanten weer deel te laten nemen aan de samenleving. Zij spreken met klanten over hun eigen mogelijkheden, maar ook over de regels uit de bijstandswetgeving.

Met Klaar voor de Start hebben we een tweede instrument in handen om de groei van deze moeilijke doelgroep te beïnvloeden. En daarmee houden we ook greep op de structureel oplopende bijstandskosten van de gemeente. Duurzame uitstroom levert uiteindelijk gemiddeld structureel € 14.000,- per bijstandsgerechtigde per jaar op.

2.1 De aanbevelingen uit het evaluatierapport van RadarAdvies dragen bij aan een verbetering van de inbedding en uitvoering van Klaar voor de Start

In het evaluatierapport spreekt RadarAdvies over het bestendigen van het beleid, het optimaliseren van de uitvoering en het investeren in samenwerken. Gelet op deze aanbevelingen is het mogelijk om de aanpak van Klaar voor de Start in de huidige situatie nog door te ontwikkelen. Bijkomend feit is dat de bouwstenen van de aanpak goed te gebruiken voor de uitvoering van het beoogde doel om uitstroom te realiseren en voor de nieuwe Wet Inburgering.

2.2 We hechten belang aan regionale samenwerking

Op tal van zaken werken we regionaal samen. Voorbeeld hiervan is de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (WerkBedrijf) op het gebied van werkgelegenheid. Ook aan de samenwerking en de afstemming met de gemeente Druten - in het belang van harmonisatie van beleid en uitvoering - hechten wij veel belang. Voor de doelgroep Statushouders is het van belang hoe de samenwerking - met het oog op de nieuwe Wet Inburgering - vorm en inhoud gaat krijgen. Van onze kandidaten in Klaar voor de Start volgt momenteel 34% de B1 route, 61% de Z-route en 5% de Onderwijsroute. Afhankelijk van de instroom in Klaar voor de Start kunnen deze percentages overigens wel sterk veranderen. En daar moeten we met de inrichting van de nieuwe Wet Inburgering en de samenwerking op in spelen.

3.1 (Structurele) Financiering Klaar voor de Start vergt een nadere uitwerking

De huidige financiering van Klaar voor de Start loopt tot 1 augustus 2020. Met de aanbevelingen van RadarAdvies over dit project in het achterhoofd houden we Klaar voor de Start opnieuw tegen het licht. De aanpassingen rekenen we opnieuw door in een nieuwe businesscase. De uitwerking hiervan en de nieuwe kostenopzet leggen we voorafgaand aan de behandeling van de Perspectiefnota 2021 ter besluitvorming aan u voor. Het eindelijke financiële resultaat ervan nemen we mee in de Perspectiefnota 2021.

Tegenargumenten en risico's

2.1 Onvoorziene omstandigheden vormen een groot afbreukrisico.

Een maatschappelijk probleem, ontbrekend draagvlak of een nieuwe economische crisis zijn niet ingecalculleerd bij het opstellen van het masterplan Wijchen Werkt. Gezien de huidige Corona-crisis en de te verwachten recessie is de uitdaging van -25% een onmogelijke taak. We zien nu nog een constante lijn in het aantal bijstandsgerechtigden in Wijchen maar de verwachting is een groei van het bestand. De gevolgen van de coronacrisis staan haaks op de doelstellingen en het verwachtingspatroon van Klaar voor de start.

2.2 *Corona heeft de wereld veranderd*

Gezien de opkomst van de Covid-19 epidemie zijn er veel onzekerheden. Naar verwachting ontstaat er een enorme toestroom werklozen en verwacht het CPB een enorme economische recessie. Wat dit gaat doen met ons uitkeringsbestand is nog niet te zeggen. Wel kunnen we nu al aangeven dat de huidige -25% een onmogelijke uitdaging is geworden. In afwachting van de economische effecten van het Covid-19 virus, lopen we een risico in de financiële inzet én opbrengst van Klaar voor de Start. Flexibiliteit en tussentijdse wijzigingen in doelgroep zijn hiervoor een vereiste.

2.3 *Stoppen met Klaar voor de Start betekent regionale samenwerking nieuwe Wet Inburgering*

Er ligt een duidelijke verbinding tussen Klaar voor de Start en de nieuwe Wet Inburgering. In het evaluatierapport gaan de onderzoekers ook hierop in. Bij het stoppen met Klaar voor de Start bestaat de mogelijkheid om per 1 maart 2021 voor de beleidsvoorbereiding nieuwe Wet Inburgering nog aan te haken bij de regio. Leidt latere besluitvorming (na uitwerking aanbevelingen en opstellen businesscase) tot stopzetten van Klaar voor de Start dan is aanhaken bij de regio in principe mogelijk. Inhoudelijk liften we dan mee met het beleid van de regio en de inkoop van diensten. We hebben dan geen invloed meer op het beleid en de inkoopkosten. Alternatief is dat de gemeente Wijchen de beleidsvoorbereiding nieuwe Wet Inburgering alleen ter hand neemt.

Financiële gevolgen

De beleidsaanbevelingen in het evaluatierapport en de businesscase werken wij de komende maanden uit. Voorafgaan aan de behandeling van de Perspectiefnota 2021 in uw raad (juli 2021) bieden wij de uitwerking van Klaar voor de Start ter besluitvorming aan u aan. De (structurele) inbedding van Klaar voor de Start nemen wij uiteindelijk mee in de perspectiefnota 2021.

Communicatie

Geen.

Uitvoering of Vervolgstappen

- Februari 2021: voorbereiding besluitvorming Klaar voor de Start en de uitgangspunten lokale uitvoering nieuwe Wet inburgering
- Februari 2021 – juni 2021: uitwerken aanbevelingen evaluatierapport Klaar voor de Start en uitgangspunten nieuwe Wet inburgering
- Juli 2021: besluitvorming Perspectiefnota 2021 en besluitvorming Klaar voor de Start en nieuwe Wet inburgering
- Augustus 2021- Start 3^e schooljaar Klaar voor de Start
- Augustus 2021-december 2021: implementatie nieuwe Wet inburgering en integratie nieuwe Wet inburgering in Klaar voor de Start
- 1 januari 2022: Start nieuwe Wet inburgering.

Openbaar

Zaaknummer: 54747

Geheimhouding:
Niet van toepassing

Voorstel

Advies
Inge van der Knaap